

kern- punten... 55

Het zijn sterke zuilen die de weelde van de Kerstmarkt kunnen dragen....

17e jaargang, december 2002, nr 55

Inhoudsopgave

Colofon	pag. 2
Van de Voorzitter	pag. 3
Gesprek Gemeente ~D.O.D.	pag. 4, 5
De Voorstraat beschreven	pag. 6, 7
Sijmon Aerntsz, een landmeter	pag. 8, 9, 10
Bezwaarschrift	pag. 11, 12, 13
Ons pompwater in 1888	pag. 14, 15, 16

55

"Kernpunten" is een uitgave van de Vereniging De Oude Dorpskern" te Noordwijk Binnen.

ISSN: 1384-377X

SECRETARIAAT:

Van Struykstraat 6 (kraayvanger@wxs.nl)
2203 HE Noordwijk

CONTRIBUTIE:

leden binnen de kern min. f.15

leden buiten kern van Noordwijk: min.f.20

Postbank: nr. 13 19 964

REDACTIE ADRES:

Duinwetering 27

2203 HL Noordwijk

REDACTIE:

W. Hekkens (w.hekkens@planet.nl)

A.W. Verburg (awverburg@wanadoo.nl)

C. Verweij (cverweij@wanadoo.nl)

LOSSE NUMMERS:

Zie redactieadres

COLOFON:

verenigingslogo: Wil de Mooy

cover: Hans Borkent

tekeningen: Hans Borkent

lay-out: Tom Verburg en Wim Hekkens

BESTUURSSAMENSTELLING:

Voorzitter: G.W. Aten

Secr.: R.J. Kraayvanger

Penn.mr.: E.J. Bonnike

Lid: R.J. van Oosten (Verkeer/R.O.)

Lid: W.Th.J.M. Hekkens (Kernpunten, Ledenadm.)

WERKGROEP CULTUUR EN EVENEMENTEN:

Will Kraaijvanger-Padberg (PR en coördinatie)

Annemieke Passchier-Beugelsdijk (Marktmeester)

Ina C.M. Alders-Verhoeven (Acties)

Wilma Reiterer-Verhart (Acties en vrijwilligers)

Truus Beuk-Hagen (Muziek)

Janine I. Lamers (Kunst en exposities)

Greet van den Berg-Noordijke (Tuinmarkten)

DE VERENIGING STELT ZICH TEN DOEL:

De bevordering en het behoud van de leefbaarheid op zowel historische als sociale grondslag in en rondom de oude dorpskern in Noordwijk Binnen van de gemeente Noordwijk (.....)

Zij tracht dit doel te bereiken door actieve samenwerking van bewoners en ondernemers in dit gebied, in nauw overleg met de overheid, en door alle middelen, die het doel van dienst kunnen zijn".

Het initiatief tot de vereniging werd genomen op 26 oktober 1985; de statuten werden op 14 februari 1986 verleden bij notaris Kantoor Van Hoeken en Janbroers.

Overname van artikelen: alleen mogelijk in overleg met de redactie.

Redactioneel

Het vijfenvijftigste nummer ligt voor u. Deze keer weer 16 pagina's. De redactie constateert vergenoegd dat heden en verleden beiden gerepresenteerd zijn. We zijn wel historisch geïnteresseerd, maar de vereniging is tenslotte opgericht ten behoeve van het heden. Gelukkig ook actie van het bestuur. Hoewel, we hadden ook graag actie gezien ter behoud van de busverbinding in onze goede kern! Behalve de voorzitter en het bestuur hebben we een bijdrage van Herman Schelvis over de kaartenmaker Sijmon Aerntsz, met een mooie plattegrond van het Lindenplein van zijn hand, en ook heeft Floor 't Hooft een artikel over het pompwater in Noordwijk geschreven.

Tevens zijn we trots op onze primeur over het boek 'Van karrenspoor tot klinkerweg', dat de panden aan de Voorstraat en het Lindenplein van de wieg tot op heden beschrijft.

Redactie

Van de Voorzitter

Heerlijk gezeten in de schaduw (het was in Zuid-Frankrijk die bewuste zondag ruim over de 33 graden C. en windstil !) vernamen wij via de satelliet dat er over Holland een enorme storm raasde. Men werd verzocht binnen te blijven omdat de dakpannen , boomtakken alsmede gehele gevels door de straten je om de oren vlogen.

*Geo. W. Aten,
Voorzitter*

Wat kan een kleine 1500 kilometer dan toch een enorm verschil maken !
Thuis gekomen konden wij het ons noch niet helemaal voorstellen hoe het hier te keer is gegaan die bewuste zondag. Toen ik de tuin probeerde in te lopen, hetgeen niet lukte omdat er een zonneluifel , geheel vanuit de muur gerukt , tegen ons raam aan lag en begreep ik pas welke enorme windstoten er moeten zijn geweest , met alle ongemakken van dien.

Later door het dorp rijdend kon ik zien dat er enorme prestaties door dakdekkers zijn verricht in zo'n korte tijd , halve daken en nokken zijn vervangen en gerepareerd. Ik mis ook vele bomen , maar vindt het wel enorm frappant dat onze eeuwenoude linden geen van allen zijn gesneuveld.

Ook de kerktoren , eens als gevaarlijke bouwsel bestempeld , stond nog recht over-eind in zijn groene jasje.

De laatste grote iepen op de kop van de Voorstraat bij het speelveldje zijn met bruto geweld verwijderd de afgelopen week...daar kon geen wind tegenaan. Wat een machtsvertoon van hydraulika !

Kortom een heftig weekje van natuur en menselijk geweld.

En wat te denken van de brief van de Gemeente van oktober 2002 !

De Gemeente schijnt failliet te zijn...hoe heeft het zover kunnen komen ?

De politici onder ons zullen absoluut weten hoe en waarom en zelfs wanneer het fout gegaan is ... wij, niet-politici , mogen alleen maar gissen!

Als voorzitter van uw Vereniging maak ik me thans ernstig zorgen over de toekomst van onze Oude Kern. Er is zoveel moois en zoveel unieks in ons oude dorp hetgeen na zo'n brief van ons Gemeentebestuur wellicht niet meer voor onze nazaten te redden valt. Ik ben ontzettend bang dat men nu louter om het grote geld nog binnen te kunnen halen de zaken gaat laten behandelen en laten bebouwen door grote projektontwikkelaars ... die mijns inziens gemakkelijker omgaan met historische bouwwerken , kleinmazigheid, passende bebouwing etc.etc... , **allerlei zaken die juist ons zo nauw aan het hart liggen!**

Uw bestuur heeft in eerste instantie bezwaar aangetekend tegen de huidige plannen van de Gemeente (de vergrote supermarkten , de parkeergarage en andere zaken). Dit bezwaarschrift kunt u onverkort lezen in deze uitgave van Kernpunten.

Ik verwacht nog menig "stormpje" in de nabije toekomst.

Wij blijven echter vechten voor ons oude en vertrouwde, mooie dorp !

Kerstmarkt 2002

*in de Grote of Nederlands Hervormde Kerk
aan de Voorstraat te Noordwijk - Binnen
op woensdag 11 en donderdag 12 december
van 13.00 - 21.00 uur*

Gesprek Gemeente ~ D.O.D.

Op 25 september waren wij uitgenodigd te spreken over de plannen van de gemeente met de Kerkstraat en omgeving.

U treft hierbij een kort verslag van dit gesprek aan.

Verslag gesprek De Oude Dorpskern en Gemeente Noordwijk 25 september 2002

Aanwezig:

Wethouder P. Barnhoorn (Infrastructuur)

Wethouder G. Duijndam (Ruimtelijke Ordening)

F. Bruens (Bureau van Riezen i.o.v. gemeente Noordwijk)

E.J. Bonnike (DOD)

S. de Jong (DOD)

R. Kraayvanger (secr. DOD), verslag

Op uitnodiging van de wethouders Barnhoorn en Duijndam heeft een gesprek plaatsgevonden over de plannen 'Kerkstraat en omgeving'. Drie agendapunten werden besproken:

- 1) verkeerscirculatieplan
- 2) plannen Kerkstraat
- 3) Zeestraat ontwikkelingen

1) verkeerscirculatieplan

DOD geeft de historie weer. Over het namens DOD uitgevoerde verkeersonderzoek door Ockens en Diepema, de inspraakavonden waar veel partijen gezocht hebben naar een adequate oplossing voor de toekomstige verkeersdruk in de dorpskern! en niet gevonden hebben, en het rapport van de Grontmij wat volgens kenners niet het juiste berekeningsmodel hanteert. De daarop gebaseerde aanbevelingen van de Grontmij bieden volgens DOD geen soelaas. DOD en gemeente zien beiden dat de mogelijkheden om het probleem van de stijgende verkeersdruk op te lossen uiterst beperkt zijn, de dorpskern is nou eenmaal heel fijnmazig. DOD geeft aan dat het daarom nog eens extra belangrijk is om nog eens zeer grondig en correct te onderzoeken wat de toekomstige verkeersdruk gaat worden. Het zal toch niet zo mogen zijn dat de gok wordt genomen en we met elkaar achteraf constateren dat de uitbreidingsplannen een verkeerschaos hebben veroorzaakt die niet meer te repareren is.

DOD belicht in dat kader dat de komst van een tweede supermarkt zeker niet bijdraagt aan de oplossing, in tegendeel, en vraagt daarom nog eens expliciet om tot op de bodem uit te zoeken wat de effecten op de verkeersdruk zijn van alle nieuwe ontwikkelingen, inclusief de 2 nieuwe wijken Boechorst en Offem Zuid.

2) Plannen Kerkstraat

De gemeente zal inspraakavonden organiseren voor belangengroepen en omwonenden om de plannen Kerkstraat en omgeving te presenteren. De vorderingen worden kort belicht. Het verhuizen van een aantal JEMO winkeliers naar de Kerkstraat omgeving lijkt te gaan slagen. Architectenbureau Korbee, Digros en Hoogvliet zijn druk aan het tekenen. Het punt van de half bovengrondse parkeergarage is voor DOD wel nog steeds een doorn in het oog. De gemeente geeft aan daar ook niet gelukkig mee te zijn.

Verder wordt er gesproken over de lokatie De Kuip. Eerdere plannen om daar een dependance van het gemeentehuis neer te zetten zijn van de baan. De gemeente zoekt naar andere mogelijkheden. Hierdoor kan aan de plek van De Kuip een ander invulling gegeven worden, welke is nog niet bekend.

3) Zeestraat ontwikkelingen

Direct grenzend aan het gebied Kerkstraat en omgeving lopen steeds meer initiatieven. Denk aan de St. Jeroen, het Brouwerterrein, gemeentehuis, Join, enz. De gemeente zal deze ontwikkelingen in één plan verder oppakken om de effecten van de initiatieven te kunnen blijven overzien en waar mogelijk combinaties te maken.

Als laatste vraagt DOD aandacht voor de bestaande winkeliers in de Kerkstraat en omgeving. Tijdens de verbouwing van het gebied zal de bereikbaarheid zwaar verslechteren. Winkeliers zullen daar onder lijden. DOD vraagt de gemeente zoveel mogelijk maatregelen te nemen om dit te voorkomen en zo mogelijk (tijdelijke) alternatieven te verzorgen die de aantrekkingskracht van de Kerkstraat op peil houdt. Denk daarom nog eens aan het verplaatsen van de markt naar de dorpskern.

Gemeente en DOD geven aan met elkaar in contact te blijven op zoek naar oplossingen voor een leefbare oude dorpskern.

Kerkstraat in vroeger tijd...

De Voorstraat beschreven.

Al van vroeger tijden was de Voorstraat een verbindingsweg door het achterduins gebied van de zuidelijke Nederlanden naar het noorden.

Er moet dus ook al lang een bebouwing zijn geweest met een rustplaats voor de langstreckende reiziger. De Voorstraat was een drukke straat waar handel werd gedreven, ambachten uitgeoefend en het nodige vertier was om de burger en de langstreckende reizigers te bekoren.

Gedreven door de vraag wat was er te vinden langs die belangrijke doorgangsweg, zijn Herman Schelvis en Floor 't Hooft in de archieven gedoken om alle bekende akten van de huizen in de Voorstraat en op het Lindenplein te verzamelen.

Deze unieke verzameling is door een aantal auteurs bewerkt tot leesbare documenten die een beeld door de eeuwen geven van het wel en wee van de huizen en daarbij ook van hun bewoners.

Zonder illustraties zou het beeld niet compleet zijn. Er is daarom gezocht naar oude foto's en beelden die moeten illustreren hoe het de panden in de Voorstraat is vergaan. Het blijkt dan dat er nog vele hiaten zijn in het beschikbare fotomateriaal. Dit is aangevuld met foto's van de huidige toestand, zodat een compleet beeld van de straat en het plein wordt verkregen.

Om de zo zorgvuldig verzamelde gegevens te behouden en de geïnteresseerde lezer de mogelijkheid te bieden zelf de akten te bestuderen, zijn deze op een Cd-rom meegeleverd bij het boek.

Het uitgeven van een boek van ca 320 pagina's en meer dan 180 foto's zonder steun van sponsors is niet mogelijk. Gelukkig hebben wij die gevonden en kan de prijs van dit standaardwerk op • 45 worden gesteld. De oplage is echter beperkt zodat voorintekening gewenst is.

Indien u verzekerd wilt zijn van een exemplaar kunt u voorintekenen bij de boekhandel van der Meer, Vuurtorenplein, telefoon 361307.

Het boek is tot stand gekomen met behulp van de pennen van Ton Meijer, Gerard de Lange, Dick Passchier, Paul de Mooij en Jan Heus. Het wordt uitgegeven onder redactie van Wim Hekkens, Floor 't Hooft en Herman Schelvis.

*Het Instituut Schreuders,
gravure van
Abr. Rademakers*

Specimen uit het boek `Van karrenspoor tot klinkerweg`

Voorstraat 106 tot 112

Algemeen

Deze huisjes zijn eind 19^e eeuw gesticht op een perceel bakliggend op het oostelijke deel uitmaakte van het pand Voorstraat 100. Door wisseling van eigenaars blijven de huisjes af en aan verbonden met het moederpand, maar halverwege de 20^e eeuw volgt een definitieve afscheiding van de nrs. 106 en 108.

Historie

De panden Voorstraat 106 tot en met 112 zijn ontstaan uit een groter perceel dat oorspronkelijk bij nr. 100 hoorde. Tussen 1894 en 1899 heeft de toenmalige eigenaar Jan Timmer naast zijn bestaande timmermans werkplaats twee achter elkaar gelegen huisjes, nr. 106 en 108, en een schuur gebouwd, die voor de verhuur waren bestemd. Wegens het niet nakomen van door Timmer aangegane financiële verplichtingen, worden zijn onroerende goederen, bestaande uit de panden nr. 100, 106 en 108, in 1899 in het openbaar verkocht, waarbij de panden 106 en 108 gezamenlijk eigendom worden van Cornelis van Reijzen en Cornelis G.J. Alkemade, respectievelijk werklui en timmerman te Noordwijk. Zij bouwen in het verlengde van de reeds bestaande pandjes nog eens twee huisjes, Voorstraat 110 en 112, welke eveneens een huurbestemming krijgen. Van Reijzen overlijdt in 1913 en zijn weduwe, Cecilia J.M. Weijl, wordt door vererving voor de helft mede eigenaresse van de vier huisjes. Alkemade en Weijl besluiten in 1920 hun gezamenlijke bezit te veilen. Arie Rodenburg, melkhandelaar op nr. 100, krijgt na aanbod en afslag de vier huisjes toegewezen.

Rodenburg blijft tot 1952 eigenaar van de panden nr. 106 en 108, terwijl nr. 110 en 112, tot 1968 en ook daarna, blijven toebehoren aan de diverse eigenaren van de op nr. 100 gevestigde melkhandel.

Bij de scheiding en deling van de gemeenschappelijke boedel van Arie Rodenburg en zijn in 1951 overleden echtgenote Petronella M. Mulder, krijgt Godefriedus Th. Hoogeveen, gehuwd met Cornelia Rodenburg, onder meer de twee woonhuizen Voorstraat 106 en 108 toebedeeld. Groente- en fruithandelaar Cornelis van der Zalm, huurder van het woonwinkelhuis, koopt in 1965 de bebouwing van G.Th. Hoogeveen en is daarmee de eerste eigenaar die de pandjes ook daadwerkelijk bewoont.

Sijmon Aerntsz, een landmeter.

Herman Schelvis

Van de in 1592 getekende kaart van het Oude Marktveld of Lindenplein te Noordwijk is bekend dat deze door een zekere Sijmon Aerntsz is vervaardigd. De kaart diende in een proces door Wilhelmina van Schagen aangespannen tegen de baljuw, schout, gezworenen en de Heer van Noordwijk, omdat het dorpsbestuur enkele door de Vrouwe van Schagen op het marktplein geplante bomen volgens haar op onrechtmatige wijze had laten verwijderen. In september en november 1592 werden in verband met deze kwestie voor het Hof van Holland getuigenverklaringen afgenomen van een aantal Noordwijkse ingezetenen. De uitspraak volgde op 15 april 1595, waarbij de door Wilhelmina van Schagen ingediende klacht ongegrond werd verklaard en zij veroordeeld werd tot betaling van de helft der proceskosten. Het is een verhaal op zich wat vraagt om eens uitvoerig beschreven te worden. Mogelijk komt het er ooit van, maar dit artikel is bedoeld om wat meer bekendheid te geven aan de persoon van Sijmon Aerntsz.

Sijmon Aerntsz was een zoon van Arent Eeuwoutsz en Aechte Sijmons. Zijn vader oefende te Noordwijk onder meer het beroep van glazenmaker uit en was als zodanig ook werkzaam voor de abdij van Leeuwenhorst.¹ Hij woonde aan de Voorstraat ter plaatse van het huidige gebouw Sartorius. In het dorpsarchief komen we hem sinds 1531 regelmatig tegen als Heilige Geestmeester en gezworene van Noordwijk en tevens als opsteller van diverse dorpsrekeningen en taxateur der 10^e penning van 1561. Hij was tevens leverancier aan het Heilige Geesthuis. Op 24 april 1557 legt Arent Eeuwoutsz van Bruiningen tegenover Gerrit de Witte, baljuw van Noordwijk, de eed af als klerk van de gezworenen.² Tenslotte functioneerde hij ook als landmeter, onder andere in 1554 voor het opmeten van de maandagsewatering en in 1567 van een perceeltje weiland buiten de Coepoort in Zoeterwoude in opdracht van het Leprozenhuis te Leiden. Hij kan dus gerekend worden

als behorende tot de personen die bekend stonden als notabelen of regenten.

Twee van zijn zonen, Lucas en Sijmon Arentsz, traden als landmeters in de voetsporen van hun vader, terwijl de glazenmakers Eeuwout en Abraham Arentsz met grote waarschijnlijkheid ook als nakomelingen van Arent Eeuwoutsz beschouwd kunnen worden.³

Van Sijmon Aernstz wordt voor het eerst melding gemaakt in de dorpsrekening van 1572. Hij had zich toen namens het dorp naar Den Haag begeven om kapitein Nicolaes Ruijchaver, een van de eerste watergeuzen die in 1569 een kaperbrief van Willem van Oranje had ontvangen, er aan te helpen herinneren dat hij beloofd had de helft van de te Noordwijk gelegeerde watergeuzen in Noordwijkerhout onder te brengen, welke belofte kennelijk niet was nagekomen.

Niet veel later gaat Sijmon naar Leiden met een verzoek aan hopman Muster om “zavegaerde” (bescherming) voor het dorp te vragen. Uit nadere gegevens, zoals het door hem verrichtte uitschrijven van de dorpsrekening en vergoeding van teerkosten, kan zonder meer worden opgemaakt dat Sijmon Aernstz toen als gezworene van Noordwijk optrad. In 1573 is hij naar Leiden verhuisd. In het register van de in 1581 te Leiden gehouden volkstelling staat hij sinds 8 jaar ingeschreven als bewoner van een huis in het Gasthuys Vierendeel, gelegen aan de Rijn op de hoek van de Vrouwensteeg, de tegenwoordig Stille Rijn. Hij wordt verder omschreven als “schutter Sijmon Adriaensz coman van Noortwijck” samen met zijn vrouw Geertgen Dircxdr en 2 kinderen, Maritgen en Dirck genaamd. Sijmons’ vrouw was een voormalige buurvrouw uit Noordwijk. In 1561 huurde genoemde Geertgen Dircx van Aernst Ewoutsz een naast diens huis gelegen pand aan de Voorstraat.⁴

Sijmon Aernst vervulde, net als zijn vader, geruime tijd de functie van Heilige Geestmeester. Bij het afhoren van de Heilige Geestrekening over de jaren 1570 tot en met 1573, hetgeen in de winter van 1575/1576 plaats vond ten huize van schout Jan van Heusden te Leiden, komt Sijmon Aernst naar voren als uitschrijver en ondertekenaar

van deze rekeningen. De daarop volgende rekeningen worden als vanouds weer te Noordwijk afgehoord. Als rentmeester van genoemde instelling had hij ook te maken met het verhuren van de waag en de aan het Heilige Geesthuis toebehorende landen. Namens zijn moeder staat hij in de Heilige Geestrekeningen vermeld als leverancier van “veelrehande ware tziende huijse den gehele jaer gehaelt”, waaruit zijn nauwe betrokkenheid bij deze liefdadige instelling wordt onderstreept. Tot 1578 komt hij nog afwisselend als gezworene of oud gezworene voor in de dorpsrekeningen. Dat hij voor het dorp een vertrouwensfunctie vervulde blijkt overduidelijk uit de uit 1577 stammende aantekening in de dorpsrekening “Noch geweest tot Leijden omme de ciste met ‘t dorps privilegien te haelen van Simon Aerntsz”. In deze roerige tijden was hij kennelijk de aangewezen persoon om de dorpsprivilegiën op een veilige plaats onder te brengen. Mogelijk is hij om die reden zelfs te Leiden gaan wonen. Als blijk van waardering voor de bijzondere diensten die hij in het belang van het dorp heeft gedaan, staat in de dorpsrekening van 1578 onder de uitgaven “Geschonken Simon Aerntsz omdat hij ‘t allen tijden des versocht zijnde den gesworens ende taxateurs behulpich es geweest om ‘t cantoer van Cornelis van Aeken ende in ‘t accorderen van ‘t dorps renten een geschenck 15 st.”

Zijn eerste vermelding als landmeter is te vinden in het Leidse kohier van 1576 waarin hij genoemd wordt “Mr. Aernt lantmeter”. In een dito rekening van 1584 heet hij Symon Aerntsz Rinckel en in 1600 is het gewijzigd in “Symon van Bruijningen, lantmeter”. De (bij)naam Rinckel is mogelijk een verwijzing naar het rinkelen van de door Sijmon Aerntsz gebruikte landmetersketting voor het opmeten van landerijen. Rinkel staat ook bekend als een stuk kinderspeelgoed, bestaande uit een hoepel voorzien van spaken waaraan metalen plaatjes zijn bevestigd die door het ronddraaien een rinkelend geluid veroorzaken. De hodometer, een uit de Romeinse tijd stammend meetapparaat, bestond uit een met radertjes verbonden wiel waarmee de afstanden werden gemeten.⁵

Te Noordwijk is hij op 10 februari 1586 de aangewezen persoon die op last van het hoogheemraadschap Rijnland de nieuw geplante helm opmeet. In de door W.F. van der Burch samengestelde lijst van landmeters staat dat Symon Aernstz van Bruiningen van 1586 tot 1595 gezworen landmeter te Leiden is geweest. Hij wordt in genoemde functie afwisselend aangeduid met de namen Symon Aerntsz van Buningen, Van Bruningen of Van Bruynigen, maar ook met zijn patroniem Symon Aerntsz of Simon Arentsz.

Zijn bekendste werk als landmeter is het in opdracht van de Abdis van het klooster Rijnsburg en de Ridderschap van Holland vervaardigde kaartboek van alle aan de abdij toebehorende landen in Rijnland en Delfland. Het bestaat uit 69 kaarten en zou volgens de ene bron in 1593 gemaakt zijn,⁶ maar volgens een andere meer betrouwbare bron zou het bewuste kaartboek in de periode 1596 - 1598 vervaardigd zijn.⁷ Andere door hem getekende werken zijn het “Kaartboek van de landerijen van de Heilige Geest van Rijnsburg, 1590”, het “Kaartboek van de landen van de conventen, gemeten op last van de Staten van Holland in 1592” en het “Caertboeck van alle de landen toecomende de weesen tot Leyden, anno 1593, door de landmeter Simon Aerntsz. Bruningen”.⁸

Behalve de kaart van het Lindenplein, waarvan in het Algemeen Rijks Archief noch in het Archief van het Hoogheemraadschap Rijnland een exemplaar aanwezig is, heeft hij voor zover Noordwijk betreft in 1587 nog een kaart gemaakt van de grensscheiding tussen de Grafelijkheids wildernis en de Kapel te Langeveld.

Toen Jan Pietersz Douw in 1597 zijn proeve van bekwaamheid als landmeter aflegde, was Sijmon Aerntsz zijn examiner. Jan Pietersz Douw volgde Sijmon Aerntsz op als landmeter van Rijnland, maar werd in 1618 tot notaris beëdigd en verkreeg in die hoedanigheid Leiden als standplaats. Sijmon Aerntsz is omstreeks kerstmis 1623 te Leiden overleden. Hij werd op 28 december van dat jaar in de Hooglandsekerk aldaar begraven.⁹

1] Verborgten en geborgen, Geertruida de Moor blz. 95.

2] Beschrijvinge van de Heerlijkheden Noordwijk en Offem, Kornelis van Alkemade fol. 140.

3] G.A. Leiden. Genealogische Bijdragen van Leiden en omgeving, 3e jaargang Nr. 7. G. de Moor.

4] A.R.A. Staten van Holland, Inv. Nr. 1371. Noordwijk 10^e penning van 1561.

5] The Roman Land Surveyors, O.A.W. Dilke blz. 79.

6] G.A. Leiden. Genealogische Bijdragen Leiden en omgeving. Jaargang 1.

7] Repertorium van Oud Nederlandse Landmeters Deel II door Ing. P.S. Teeling blz. 109.

8] G.A. Leiden Inv. Nr. 582.1593.)

9] G.A. Leiden Begraven 1620-1627.

Bezwaar

De herziening van het bestemmingsplan “Kern Noordwijk-Binnen 1995” was voor het bestuur aanleiding om na het gesprek dat wij met de wethouders hadden, bijgaande brief naar het college van Burgemeester en Wethouders te sturen. Het bestuur hoopt hiermede in uw geest te hebben gehandeld.

Inmiddels is het bestuur uitgenodigd om samen met de ondernemersvereniging opnieuw te praten over de plannen. Wij houden u op de hoogte.

College van Burgemeester en
Wethouders Gemeente Noordwijk

Noordwijk, 28 oktober 2002

onderwerp: zienswijze voor (ontwerp) Bestemmingsplan “Kern Noordwijk-Binnen 1995, 1^e herziening”

Geacht college,

Het bestuur van de Vereniging De Oude Dorpskern heeft kennis genomen van het ontwerp van de eerste herziening van het bestemmingsplan Kern Noordwijk Binnen 1995.

Voorgeschiedenis:

Bovenstaande herziening betreft het bestemmingsplan dat door de gemeenteraad is vastgesteld in 1997, nadat in december 1993 een voorontwerp van dit bestemmingsplan ter visie is gelegd. In dit voorontwerp kwam de in het ontwerp voorgestane projektontwikkeling in de Zeestraat in het geheel niet voor.

In het ontwerp van dit bestemmingsplan vond onze vereniging aanleiding tegen een aantal zaken bezwaar te maken in het bijzonder tegen de grootschaligheid van de (projekt) ontwikkeling aan de Zeestraat, waarmee de ruimte vanaf de Digros tot aan de Zeestraat geheel bebouwd wordt met een parkeergarage in meerdere verdiepingen en winkelbebouwing in combinatie met woningen. De hoogte van deze bebouwingwand zou 9,50 meter bedragen of zelfs, indien van de wijzigingsbevoegdheid gebruik gemaakt zou worden, 10,45 meter.

In ons bezwaar d.d. 25 november 1996, gericht aan de gemeenteraad, betreffende het ontwerp bestemmingsplan “kern Noordwijk-Binnen 1995” hebben wij aangegeven dat de voorgestelde projektontwikkeling haar doel voorbijschiet en ernstig afbreuk doet aan het aanzicht van onze kern en aldus in strijd is met het streven naar een harmonisch beeld van de bebouwing en aansluiting op de hoofdkenmerken van de oorspronkelijke dorpsopzet: de hoge bebouwing aan de Zeestraat zal het zicht op en de eenheid met de historische dorpskern teniet doen.

Evenzo heeft de Bond Heemschut eveneens d.d. 25 november 1996 (ontvangen door de Gemeente Noordwijk 27 november 1996 volgnr. 19169 klass.nr. 1.731.21) bezwaar gemaakt tegen de rooilijnverlegging aan de Tramsteeg en de Bronckhorststraat en de voorgestelde bebouwing aan de Zeestraat en de Kerkstraat. Volgens de Bond Heemschut wordt de structuur te grofmazig en wordt hierdoor het beschermde dorpsgezicht ernstig aangetast. De zichtlijnen naar de twee kerken, die juist zo karakteristiek zijn voor dergelijke (kerk)dorpen, worden in het ontwerp tenietgedaan. In het ontwerp bestemmingsplan ontbreekt een aantal aspecten van cultuurhistorische aard waarmee gewaarborgd kan worden dat onder meer de parcellering en kap- en nokhoogten in overeenstemming

zijn met de bestaande historische bebouwing waarbij de Bond Heemschut zich bij de argumenten van de Vereniging De Oude Dorpskern aansluit.

Bovenstaande bezwaren leidde tot een gesprek met de Wethouder Ruimtelijke Ordening, de heer Drs, V.S.J.M. Salman op 14 maart 1997 waarin hij aan de door ons ingediende zienswijzen (voor een groot deel) tegemoet kwam. Blijkens bijgevoegde brief van de heer Salman d.d. 19 maart 1997 heeft hij het raadsvoorstel zodanig aangepast dat de door Bond Heemschut en de Vereniging aangevochten hoogte van bebouwing van 9m50 met 10 % vrijstelling is verwijderd, en ook overigens aan onze bezwaren tegemoet is gekomen.

Tevens werd de toezegging gedaan dat nieuwe bebouwing passend zal zijn binnen het gebied van de oude Kern en dat indien wijzigingen vna et bestemmingsplannoodzakelijk zouden blijken in een vroegtijdig stadium met ons overleg gepleegd zou worden.

Nu het huidige bestemmingsplan de resultante is van toezeggingen aan onze vereniging gaat het niet aan thans bouwmassa's toe te laten die nog veel groter zijn dan de bouwmassa's die door onze vereniging bij gelegenheid van de totstandkoming van het thans vigerende bestemmingsplan zijn bestreden, en als gevolg daarvan daarin niet zijn opgenomen.

Zienswijzen vereniging "De Oude Dorpskern":

Mede namens de Bond Heemschut maken wij bezwaar tegen de in dit plan voorgestelde maximale bouwhoogte van 10 meter langs de Zeestraat en 12 meter voor de hoek Zeestraat en Heilige Geestweg, beide met 10 % vrijstelling. Hierbij verwijst zowel de Bond Heemschut als de Vereniging "De Oude Dorpskern" naar hun schriftelijke bezwaren d.d. 26 november 1996, zoals onder "voorgeschiedenis" nader uiteengezet.

Tevens verwijzen wij naar de bovengenoemde brief d.d. 19 maart 1997 van de wethouder R.O. en stellen hierbij vast dat het onderhavige Bestemmingsplan "Kern Noordwijk Binnen 1995, eerste herziening, geen recht doet aan de toezegging dat "de nieuwe bebouwing, wat betreft architectuur en bebouwing, passend is binnen het gebied van de oude dorpskern".

De voorgestelde bebouwing wordt nog omvangrijker dan in het ontwerpbestemmingsplan.

En de architectuur heeft zich slechts getoond in een aantal schetsen waarvan tijdens de inspraakavond van 14 oktober jl. werd medegedeeld hier geen enkele waarde gehecht kan worden aangezien dit slechts ideeën zijn. De getoonde schetsen waren van een dermate massaliteit dat deze zeker niet passend zijn in het gebied, en aldus in strijd komen met de toezeggingen aan onze vereniging en met de doelstelling van de aanwijzing van de oude kern als beschermd dorpsgezicht.

Uit de brief d.d. 19 maart 1997 van de heer Salman blijkt dat van het huidige bestemmingsplan slechts kan worden afgeweken indien de noodzaak daartoe blijkt. Gaarne vernemen wij van u gemotiveerd welke noodzaak sedert het vaststellen van het huidige bestemmingsplan is ontstaan.

Het toegezegde overleg heeft uitsluitend geresulteerd in een aantal gesprekken waarbij wij als bestuur werden geconfronteerd met de grootschalige plannen. Kenmerkend hiervoor is uw schrijven d.d. 1 november 2000 ondertekend door de heer R. Tummers inzake voortgang Nota van Uitgangspunten, waarbij de vele themabijeenkomsten plots door u schriftelijk werden gestopt met de mededeling dat er behoefte was aan een bestuurlijke keuze. In de themabijeenkomsten was onder leiding van het door u ingehuurd bureau voor planologie en planontwikkeling van Riezen door bewoners, winkeliers en de vereniging gekozen voor het zgn. hofjesmodel waarbij, omwille van de verkeers- en parkeerproblematiek alsmede het bevoorradingsverkeer van de supermarkten, binnen de fijnmazige kern van Noordwijk Binnen uitsluitend een kleinschalige ontwikkeling als mogelijk werd gesteld.

Tevens maken wij bezwaar tegen het vaststellen van de eerste herziening bestemmingsplan Noordwijk Binnen 1995 vóórdat de effecten in een door de gemeente onderschreven verkeerscirculatieplan zijn geconcludeerd. Het huidige, onderhanden rapport van de Grontmij is onderwerp van discussie tussen gemeente en onze vereniging. Zoals het door onze vereniging aan u aangeboden rapport van Diepens en Okkema aangeeft, wordt in het Grontmij rapport gewerkt met een zgn. spitsmodel, niet rekeninghoudend met de toename van de verkeersintensiteit als gevolg van meer verkeersbewegingen gedurende de dag.

Op pagina 16 wordt gesproken van het op een later tijdstip uitvoeren van een studie aangaande het te voeren parkeerregime voor lang en kort parkeren. De vereniging maakt bezwaar tegen het vaststellen van een parkeerregime ná de vaststelling van het herziene bestemmingsplan. Hierdoor zal achteraf geconcludeerd kunnen worden dat in de omgeving van de Kerkstraat (Hekelhof, Garenhof, Voorstraat, Lindenplein) voor bewoners onvoldoende parkeermogelijkheid meer aanwezig is.

Ook maken wij bezwaar tegen de plannen met betrekking tot de huidige “De Kuip” locatie, met name de voorgestelde maximale hoogte van 13 meter en 20 centimeter inclusief vrijstelling en het ontbreken in dit plan van een architectonische beeldvorming. Immers, 27 juni jl. werden wij door de gemeente uitgenodigd alwaar tijdens het overleg door de heer Bruens van Bureau van Riezen een tekening werd getoond van een half bovengrondse parkeergarage ten behoeve van de Digros bedrijven ter plekke van de huidige “De Kuip” lokatie en tegenover “De Grote of St. Jeroenskerk”. Gaarne zien wij voor het gehele gebied een architectonische invulling binnen het bestemmingsplan waarbij e.e.a. getoetst kan worden aan hetgeen door de gemeente, namens de wethouder Salman, ons als vereniging schriftelijk is toegezegd, namelijk passend binnen het gebied van de oude kern. In ieder geval is ons inziens bovengronds parkeren tegenover de “De Grote of St. Jeroenskerk” in strijd met bovengenoemde afspraak.

In zijn algemeenheid maken wij bezwaar tegen de carte blanche welke in dit herziene bestemmingsplan wordt gegeven:

- alle plannen zijn vaag, uitgezonderd maximale breedtes en hoogtes,
- de maximale supermarkt oppervlakte is niet uit de tekst van het bestemmingsplan te herleiden, tijdens de inspraakavond van 14 oktober jl. werd uwerzijds gesproken over 6000 m² hetgeen ook uit de bij het bestemmingsplan gevoegde tekening nauwelijks te herleiden is. Bij het definitief worden van dit bestemmingsplan is er gelet op het inmiddels verdeelde grondeigendom geen weg meer terug,
- het zoals eerder beschreven in de toekomst vaststellen van de verkeerscirculatie-effecten en het parkeerbeleid,
- het reeds eerder genoemde ontbreken van architectonische beeldvorming.

Wij verzoeken u het plan nader te concretiseren qua beeldvorming en verkeers- en parkeeroplossingen alvorens de inspraak op te starten en verzoeken u het onderhavige plan in te trekken.

Zowel de leefbaarheid als het behoud van het historisch karakter in en rondom de oude dorpskern in Noordwijk Binnen worden door onderhavig bestemmingsplan ernstig aangetast.

E.e.a. doet niet af aan de bezwaren die wij reeds bij eerdere inspraakgelegenheden hebben geuit.

Hoogachtend,
R.J. Kraayvanger
Secretaris, Vereniging De Oude Dorpskern

cc.: Bond Heemschut

Ons Pompwater in 1888 (deel 1)

Het onderzoek en de gevolgen daarvan

F.W. 't Hooft

Denken wij er nog bij na als wij op ons toilet zitten en ons ontlasten van verteerd voedsel, of van de vloeistof die onze andere afbraakproducten afvoert, zodat ons inwendig milieu in ons lichaam weer aanvaardbaar opgeruimd is? Nee, natuurlijk!

Telkens weer, ieder dag heeft deze reiniging plaats zonder dat we er nog bij stil staan, dat al deze producten min of meer geruisloos met een drukknop of trek-ketting verdwijnen in het voor uw huis lopende riool. Hoelang hebben we mensen van nu al de beschikking over een riool en hoe behielpen wij mensen ons vóór de uitvinding van een toilet met een bordje “vrij/bezet”. Deze uitvinding van het toilet heeft volgens niet te controleren bronnen de mensheid het meest vooruit geholpen. Dus niet de stoomkracht, de computer, de koelkast, magnetron of het kattenluikje. Men kan er van mening over verschillen en ieder tijdperk in s'mensen bestaan zal zijn eigen favoriete voorwerp of bezigheid naar voren brengen afhankelijk van de noden en behoeften van die periode.

Over onze stoelgang in het algemeen zijn in Nederland reeds talloze artikelen geschreven en het is in dit artikel dan ook de bedoeling dat we ons zuiver en alleen richten op een Noordwijks dossier uit 1888 met correspondentie over dit onderwerp, zoals dat terug te vinden is in ons eigen Gemeentearchief. De gemeente telt dan 4237 inwoners. De burgemeester van Noordwijk is dan de Graaf F.A.G. van Limburg Stirum. Deze wordt in 1891 opgevolgd door mr. J.H.J. Quarles van Ufford. Als secretaris staat Egbert de Groot hen ter zijde. Zij besturen ons dorp vanuit een splinternieuw Gemeentehuis dat op 14 april 1887 geopend werd.

Hoe was het in Noordwijk gesteld met de afvoer van ons dagelijks afval? Volgens de in het gemeentearchief aange-troffen correspondentie van 1888 over dit onderwerp was het beslist niet op-

timaal te noemen, hoewel de meningen daarover toen al uiteen liepen. De cor-respondentie hierover werd voornamelijk gevoerd tussen B.&W. en de Gemeen-teraad over en weer en eveneens met bevoegde beroepsinstanties, zoals de Gemeente-Geneesheer en de Inspecteur van Gezondheid en zelfs de Medische poli-tie. Het is begrijpelijk dat de Noordwijkers zelf ook een duit in het zakje deden

Burgemeester en Wethouders
der Gemeente Noordwijk

De Secretaris

De Burgemeester,

en hun stem lieten horen. Het ging immers om hun dagelijkse noden en de verwerking ervan. Het ging ook om de zuiverheid van hun drinkwater en dus om hun gezondheid. De eerste twijfel en onrust betreffende de betrouwbaarheid van het pompwater in ons dorp, ontstaat na ontvangst van een rapport op 23 Juli 1888, dat op verzoek van B&W. door een firma J.Mouton & Zonen in den Haag, gespecialiseerd in Scheikundige en Microscopische onderzoekingen, werd opgemaakt.

Het betreft het water dat uit de drie dorpspompen komt, twee op het Lindenplein en één bij het Raadhuis. Om de kwaliteit te kunnen beoordelen wordt bepaald hoe groot de vaste stof per liter is, verder de vuurvaste stof per liter, het gloeiverlies, de reductie en de hoeveelheid salpeterzuur en ammoniak. Het eindoordeel luidt als volgt: *“Alle drie waters zijn blank en helder en zijn rijkelijk voorzien van opgeloste zouten uit de bodem. Van de drie is Nr. 1 het beste en Nr. 3 (Raadhuispomp) het minste. Op grond van hun samenstelling achten wij het raadzamer ze niet anders dan gekookt of gefiltreerd te gebruiken”*. De kosten van dit rapport bedragen f. 9,-.

Dit rapport zal snel rond zijn gegaan bij de belanghebbende personen in de Gemeente en vermoedelijk zullen B.&W. aan de Gemeente-Geneesheer om commentaar hebben gevraagd. Inderdaad ligt er op 2 Augustus bij de ingekomen post al een schrijven van Dr. W.F. Kervel, de Gemeentearts. Hij

is niet onverdeeld blij met dit rapport, want er is sprake van enige kritiek op “het water van ons Noordwijk”. In zijn antwoord aan B&W stelt hij het volgende:

“Het gloeiverlies is veel aanzienlijker dan ooit door mij bij enig pompwater aangetroffen. Daar ik niet durf te veronderstellen dat deze grote cijfers aan een te langdurige of te sterke gloei-hitte te wijten zijn, zoo worden zij veroorzaakt door 't bevatten van buitengewoon veel organische stoffen. Het sterk reducerend vermogen van het water bevestigt deze waarneming. Uit het geringe ammoniakgehalte en het vele salpeterzuur besluit ik dat er geen of althans zeer weinig rottingsproducten in aanwezig zijn. Om deze redenen ben ik van oordeel dat het onderzochte water, voornamelijk zakwater is en uit een bodem komt die zeer veel dierlijke en plantaardige organismen bevat en dat het water van pomp 1 en 3 onder de gewone omstandigheden geen direct schadelijke invloed op de gezondheid zal uitoefenen, doch dat zij in de tijden van epidemieën zeer licht microben en bacterieën kan bevatten. Het water van pomp 2 (Lindenplein zijde Limburgstirumstraat) zou ik voorzichtigheidshalve als drinkwater afkeuren, daar het rottingsproces in de lagen waaruit dit water afkomstig is, nog niet is afgelopen. Koken is een geschikt middel om genoemde organismen te doden.” Aldus de Gemeentearts.

Ruim een maand later, op 10 September ontvangt de raad der Gemeente Noordwijk wederom een schrijven, ditmaal van een dertigtal verontruste ingezetenen uit de kern van het dorp, die het rapport Mouton eveneens hebben gelezen. De schrijvers van de brief stellen zich heel tactisch op door eerst te melden dat zij dankbaar zijn dat de Gemeente zeer veel zorg heeft besteed aan de verbetering der wegen en straten. Daarna veroorloven zij zich intussen de vrijheid de Gemeente te wijzen op het gemis ener gelegenheid tot afvoer der faecaliën en van verontreinigd water. Sinds tal van jaren is Noordwijks bodem als gedrenkt met onreine stoffen; geen wonder dan ook dat het water van een der dorpspompen als drinkwater ongeschikt verklaard is.

Ligt niet het gevaar voor de hand dat het water der overige gemeentepompen evenzeer zal bederven?

Men mag ook veronderstellen, dat de in de woningen en op de erven geplaatste pompen der meeste particulieren in even slechten toestand verkeren. Zou het

